

Gereformeerde Gemeente Klaaswaal: gemeenteavond in de week van voorbereiding

5 febr. 2025 - ds. G. J. van Aalst

Bron: Gewogen woorden, dr. Baars, De Banier, Apeldoorn, 2014: uit de Grote Catechismus van Westminster, bladzijde 174 – 176

Vraag 168: Wat is het heilig avondmaal?

Antwoord: Het heilig avondmaal is een sacrament van het Nieuwe Testament¹ waarin Christus' **dood** verkondigd wordt in het uitdelen en ontvangen van brood en wijn, zoals Jezus Christus Zelf heeft voorgeschreven. Zij die hier waardig aan deelnemen, **voeden** zich met Zijn lichaam en bloed, waardoor zij geestelijk gevoed worden en groeien in genade.² In het heilig avondmaal worden zij verzekerd van hun **vereniging** en gemeenschap met Christus³, getuigen ze van en hernieuwen ze hun dankbaarheid⁴ en verbondenheid aan **God**⁵ en hun wederzijdse liefde en gemeenschap met **elkaar** als leden van hetzelfde mystieke lichaam.⁶

1. Luk. 22:20. 2. Matth. 26:26-28; 1 Kor. 11:23-26. 3. 1 Kor. 10:16. 4. 1 Kor. 11:24.

5. 1 Kor. 10:14-16,21. 6. 1 Kor. 10:17.

Vraag 169: Hoe moet volgens Christus' bevel het brood en de wijn in het sacrament van het heilig avondmaal uitgedeeld en ontvangen worden?

Antwoord: Christus heeft de dienaars van Zijn Woord in de bediening van dit sacrament van het heilig avondmaal voorgeschreven, om door de woorden van de inzetting, de dankzegging en het gebed, het brood en de wijn **af te zonderen** van het algemeen gebruik. Vervolgens moeten ze het brood nemen en breken en zowel het brood als de wijn uitdelen aan de avondmaalgangers. De avondmaalgangers worden geacht om volgens hetzelfde voorschrift het brood te ontvangen en te eten, en de wijn te drinken in dankbare **gedachtenis** dat het lichaam van Christus **voor hen** gebroken en gegeven is en Zijn bloed voor hen vergoten werd.¹

1. 1 Kor. 11:23-24; Matth. 26:26-28; Mar. 14:22-24; Luk. 22:19-20.

Vraag 170: In welk opzicht voeden degenen die waardig aan het heilig avondmaal deelnemen zich met het lichaam en bloed van Christus?

Antwoord: Het lichaam en bloed van Christus zijn niet op een lichamelijke of vleselijke wijze aanwezig in, met of onder het brood en de wijn tijdens het heilig avondmaal.¹ Toch zijn ze voor het geloof van de avondmaalganger op een **geestelijke** wijze aanwezig, hetwelk niet minder waarachtig en werkelijk is dan de uiterlijke voorwerpen van brood en wijn voor hun uiterlijke waarneming aanwezig zijn.² Dus voeden degenen die waardig aan het sacrament van het heilig avondmaal deelnemen zich niet op een lichamelijke en vleselijke, maar op een geestelijke wijze met het lichaam en bloed van Christus. Toch is dit waarachtig en werkelijk³, terwijl zij door het geloof Christus en Dien gekruisigd en al de weldaden van Zijn dood **ontvangen** en op zichzelf toepassen.⁴

1. Hand. 3:21. 2. Matth. 26:26,28. 3. 1 Kor. 11:24-29. 4. 1 Kor. 10:16.

*Vraag 171: Hoe dienen zij die het sacrament van het heilig avondmaal ontvangen zichzelf **voor te bereiden** voordat ze aan het avondmaal komen?*

Antwoord: Voordat zij die het sacrament van het heilig avondmaal ontvangen aangaan, behoren ze zichzelf daartoe voor te bereiden door zichzelf te **beproeven**.¹ Ze moeten ten eerste onderzoeken of zij in **Christus** zijn², wat hun **zonden** en noden zijn³, wat de mate van hun kennis⁴, geloof⁵ en berouw⁶ is en of dit oprecht is. Ze moeten ook nagaan of ze **liefde** hebben tot God en de broeders⁷, ze alle mensen welgezind zijn⁸ en of ze degenen die hen kwaad hebben gedaan vergeven.⁹ Tenslotte is het van belang dat zij hun verlangen naar Christus¹⁰ en hun nieuwe gehoorzaamheid¹¹ beproeven en het is hun plicht om de beoefening van deze genadegaven¹² **door ernstige meditatie¹³ en vurig gebed¹⁴ te verlevendigen**.

1. 1 Kor. 11:28. 2. 2 Kor. 13:5. 3. Vgl. 1 Kor. 5:7 met Ex. 12:15. 4. 1 Kor. 11:29.

5. 1 Kor. 13:5; Matth. 26:28. 6. Zach. 12:10; 1 Kor. 11:31. 7. 1 Kor. 10:16-17; Hand. 2:46-47.

8. 1 Kor. 5:8; 1 Kor. 11:18,20. 9. Matth. 5:23-24. 10. Jes. 55:1; Joh. 7:37. 11. 1 Kor. 5:7-8.

12. 1 Kor. 11:25-26,28; Hebr. 10:21-22,24; Ps. 26:6. 13. 1 Kor. 11:24-25.

14. 2 Kron. 30:18-19; Matth. 26:26.

Vraag 172: Mag iemand die eraan twijfelt of hij wel in Christus is, of twijfelt of hij zich wel op de juiste wijze heeft voorbereid, aan het heilig avondmaal komen?

Antwoord: Iemand die er aan twijfelt of hij wel in Christus is, of twijfelt of hij zich wel op de juiste wijze heeft voorbereid voor het sacrament van het heilig avondmaal, kan werkelijk deel hebben aan Christus hoewel hij daar nog niet van verzekerd is.¹ Wanneer diegene voldoende getroffen is door het besef van de **noodzaak** van deze verzekering² en er ongeveerinsd naar **verlangt** om in Christus gevonden te worden³ en af te staan van ongerechtigheid⁴, heeft hij vanuit Gods oogpunt bezien deel aan Christus. Indien dit zo is (omdat de beloften gegeven zijn en dit sacrament is ingesteld om zelfs de zwakke en twijfelmoedige christenen te versterken⁵) moet hij zijn ongeloof betreuren⁶ en ernaar streven dat zijn twijfel weggenomen wordt.⁷ Door dit te doen mag en moet hij naar het heilig avondmaal komen, opdat hij verder gesterkt mag worden.⁸

1. Jes. 50:10; 1 Joh. 5:13; Ps. 88; Ps. 77:2-11; Jona 2:4,7.

2. Jes. 54:7-10; Matth. 5:3-4; Ps. 31:23; Ps. 73:13,22-23.

3. Fil. 3:8-9; Ps. 10:17; Ps. 42:2-3,6,12. 4. 2 Tim. 2:19; Jes. 50:10; Ps. 66:18-20.

5. Jes. 40:11,29,31; Matth. 11:28; Matth. 12:20; Matth. 26:28. 6. Mar. 9:24.

7. Hand. 2:37; Hand. 16:30. 8. Rom. 4:11; 1 Kor. 11:28.

Vraag 173: Mag iemand die het geloof belijdt en ernaar verlangt om aan het heilig avondmaal deel te nemen daarvan weerhouden worden?

Antwoord: Degenen die, ondanks hun geloofsbelijdenis, **onwetend** of aanstootgevend blijken te zijn en toch verlangen om aan het heilig avondmaal deel te nemen, mogen en moeten door de macht die Christus aan Zijn kerk nagelaten heeft van dat sacrament geweerd worden¹, totdat zij onderwijs ontvangen en hun bekering duidelijk zichtbaar wordt.²

1. Vgl. 1 Kor. 11:27-34 met Matth. 7:6, 1 Kor. 5, Judas :23 en 1 Tim. 5:22.

2. 2 Kor. 2:7.

De tekst van de dankzegging uit Dathenus 1568

1 Na voleinding der communion vermaant de
2 dienaar de gemeente tot dankzegging op deze
3 of dergelijke wijze:

4

5 *(a) Gemeenschap met Christus*

6 Allen die nu hier des heiligen nachtmaals
7 Christi deelachtig geworden zijt met de
8 overlegging Zijner verborgenheid, wees
9 verzekerd, dat gij een waarachtige en zalige
10 gemeenschap hebt met Christus Jezus in Zijn
11 lichaam en bloed tot het eeuwige leven.

12 Maar de gemeenschap die de gelovigen met
13 Christus hebben, is hierin gelegen: namelijk
14 gelijk Hij, door de kracht des Heiligen Geestes,
15 ons vlees zonder zonde is deelachtig
16 geworden (waarom Hij ook onze Broeder
17 genaamd wordt), alzo heeft Hij ook Zijn vlees
18 door den levendmakenden Geest Gods
19 geheiligd, tot een volkomen offerande voor
20 onze zonden, eenmaal aan 't kruis volbracht.
21 Hetwelk Hij niet alleen door Zijn Woord en
22 deze heilige maaltijd betuigt voor ons te zijn,
23 maar ook door Zijn Geest inwendig doet
24 gevoelen en smaken. Opdat wij daardoor
25 gespijst worden ten eeuwigen leven. Want
26 door de kracht Zijns Geestes worden wij vlees
27 van Zijn vlees en deelachtig het leven, hetwelk
28 hier in ons begint, totdat Hij het ten laatste
29 dage volkomen in ons volbrengen zal, naar Zijn
30 belofte. Dit te overleggen en te geloven,
31 brengt ons een onuitsprekelijke rust en
32 blijdschap in onze consciëntien tegen alle
33 aanvechtingen van satan.

34

35 *(b) Eschatologisch perspectief*

36 Daarbenevens ik hoop [verwacht] dat gij allen
37 in het gebruik des heiligen nachtmaals niet
38 zozeer aangezien hebt deze maaltijd op aarde,
39 als de toekomstige met Abraham, Izak en
40 Jakob in 't Rijk Gods. Want gelijk Christus
41 eenmaal (om onze zonden weg te nemen) in
42 deze wereld gekomen is en in onze zwakheid
43 gewandeld heeft, alzo is Hij door de kracht
44 Gods verreezen tot onze gerechtigheid, en
45 daarna, deze wereld verlatende ten hemel
46 gevaren, waar Hij nu zit ter rechterhand Gods,
47 als ons Hoofd en enige Middelaar, Die ons de

48 plaats (waaruit wij gesloten waren) wederom
49 geopend heeft, en ons door Zijn Heilige Geest
50 nu tot Zich wil trekken. Daarom zullen wij onze
51 harten opheffen en niet smaken wat aards,
52 maar wat hemels is. Zoals Paulus leert: Want
53 ons burgerschap is in de hemel, vandaar
54 verwachten wij Christus ten jongste dage, als
55 Hij ons nietige lichaam gelijk maken [zal] aan
56 Zijn heerlijk lichaam, om met Hem het
57 eeuwige leven te bezitten.

58

59 *(c) Leven in dankbaarheid*

60 Ten laatste, ik hoop [verwacht] dat ook een
61 ieder bewogen is zijn dankbaarheid met een
62 vroom en godzalig leven te bewijzen, zowel
63 tegen God als zijn naaste. Namelijk dat wij God
64 prijzen in Christus, Zijn Naam en lof
65 verkondigen bij allen, in alle dingen Hem
66 alleen aanhangen, en alle creaturen verzaken,
67 Zijn waarheid nimmermeer verlaten, gelijk Hij
68 ons in de laatste nood niet verlaten heeft.
69 Item, dat wij de oude mens kruisigen en
70 doden, en alle zonden van harte haten en
71 vlieden, om welke Christus de bittere dood
72 heeft moeten smaken. Alzo dat wij een ernstig
73 voornemen maken om ons leven te beteren
74 naar Gods heilige wil en onszelf tot een
75 levendige dankofferande bereidende tot prijs
76 van God en tot stichting van onze naaste.
77 Eindelijk zullen wij ook vermaand zijn tot een
78 ongeveinsde christelijke liefde tot onze
79 naasten, en inzonderheid tot degenen die met
80 ons een brood zijn, hen in hun nood
81 bijstaande als leden van één lichaam, onze
82 liberaalheid [vrijgevigheid] aan de
83 behoeftigen bewijzende, opdat een iegelijk
84 merken mag dat wij kinderen van een Vader
85 en discipelen van een Meester zijn.

86

87 *(d) Inleiding op dankgebed*

88 Al deze dingen hoop [verwacht] ik dat een
89 iegelijk in zijn hart gevoelt, en ook bewogen is
90 na te volgen. Daarom is het ook wel recht dat
91 wij God onze hemelse Vader danken en Hem
92 ootmoedig bidden, dat wij in dezelve gaven
93 ons ganse leven lang meer en meer versterkt
94 worden en voortgaan mogen.